II

(Akty prijaté podľa Zmluvy o ES/Zmluvy o Euratome, ktorých uverejnenie nie je povinné)

ROZHODNUTIA

KOMISIA

ROZHODNUTIE KOMISIE

z 29. októbra 2007,

ktorým sa vyníma výroba a predaj elektrickej energie vo Švédsku z pôsobnosti smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/17/ES o koordinácii postupov obstarávania subjektov pôsobiacich v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb

[oznámené pod číslom K(2007) 5197]

(Iba švédske znenie je autentické)

(Text s významom pre EHP)

(2007/706/ES)

KOMISIA EURÓPSKYCH SPOLOČENSTIEV,

so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva,

so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2004/17/ES z 31. marca 2004 o koordinácii postupov obstarávania subjektov pôsobiacich v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb [1], a najmä na jej článok 30 ods. 4 a 6,

so zreteľom na žiadosť predloženú Švédskym kráľovstvom elektronickou poštou 29. júna 2007,

po porade s Poradným výborom pre verejné zákazky,

keďže:

I. **Skutočnosti**

(1) Švédsko zaslalo Komisii 29. júna 2007 elektronickou poštou žiadosť podľa článku 30 ods. 4 smernice 2004/17/ES. Komisia elektronickou poštou z 20. júla 2007 požiadala o doplňujúce informácie, ktoré po predĺžení pôvodnej lehoty švédske orgány zaslali elektronickou poštou zo 17. augusta 2007.

(2) Požiadavka podaná Švédskym kráľovstvom sa týka výroby a predaja (veľkoobchodného a maloobchodného) elektrickej energie.

(3) K žiadosti boli pripojené závery nezávislého vnútroštátneho orgánu Konkurrensverket (švédsky orgán pre hospodársku súťaž), podľa ktorých sú podmienky uplatniteľnosti článku 30 ods. 1 smernice 2004/17/ES splnené.

II. **Právny rámec**

(4) Článkom 30 smernice 2004/17/ES sa ustanovuje, že zákazky, ktorých cieľom je umožniť vykonávanie jednej z činností, na ktoré sa vzťahuje smernica, nepodliehajú tejto smernici, ak v členskom štáte, v ktorom sa činnosť vykonáva, je táto činnosť priamo vystavená hospodárskej súťaži na trhoch, na ktoré nie je obmedzený prístup. Priame vystavenie hospodárskej súťaži sa posudzuje na základe objektívnych kritérií, pričom sa zohľadňujú osobité charakteristiky príslušného sektora. Prístup sa považuje za neobmedzený, ak členský štát implementoval a uplatňuje príslušné právne predpisy Spoločenstva, ktorými sa otvára daný sektor alebo jeho časť. Tieto právne predpisy sú uvedené v zozname v prílohe XI k smernici 2004/17/ES, v ktorej sa pre odvetvie elektrickej energie odkazuje na smernicu Európskeho parlamentu a Rady 96/92/ES z 19. decembra 1996 o spoločnej právnej úprave vnútorného trhu s elektrickou energiou [2]. Smernicu 96/92/ES nahradila

[1] Ú. v. EÚ L 134, 30.4.2004, s. 1. Smernica naposledy zmenená a doplnená smernicou Rady 2006/97/ES (Ú. v. EÚ L 363, 20.12.2006, s. 107).

[2] Ú. v. ES L 27, 30.1.1997, s. 20.

smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/54/ES z 26. júna 2003 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrickou energiou a o zrušení smernice 96/92/ES [1], v ktorej sa vyžaduje ešte vyšší stupeň otvorenosti trhu.

(5) Švédsko implementovalo a uplatňuje nielen smernicu 96/92/ES, ale aj smernicu 2003/54/ES, pričom sa rozhodlo pre výlučné vlastníctvo oddelením prenosových sietí a funkčným a právnym oddelením distribučných sietí s výnimkou najmenších spoločností, ktoré sú vyňaté z požiadaviek funkčného oddelenia. Z tohto dôvodu a v súlade s článkom 30 ods. 3 prvým pododsekom sa prístup na trh má považovať za neobmedzený.

(6) Priame vystavenie hospodárskej súťaži sa má hodnotiť na základe rôznych ukazovateľov, z ktorých žiaden nie je sám o sebe rozhodujúci. Pokiaľ ide o trhy, ktorých sa týka toto rozhodnutie, predstavuje podiel hlavných aktérov na danom trhu jedno z kritérií, ktoré by sa mali zohľadniť. Ďalším kritériom je miera koncentrácie na uvedených trhoch. Pri daných vlastnostiach príslušných trhov by sa mali zohľadniť i ďalšie kritériá ako napríklad stupeň likvidity, fungovanie vyrovnávacieho trhu, cenová súťaž a miera zmien dodávateľov zo strany zákazníkov.

(7) Toto rozhodnutie nemá vplyv na uplatňovanie pravidiel o hospodárskej súťaži.

III. **Hodnotenie**

(8) Požiadavka podaná Švédskom sa týka výroby a predaja (veľkoobchodného a maloobchodného) elektrickej energie.

(9) Veľkoobchodný trh vo Švédsku je do veľkej miery integrovaný do severského trhu s energiou, ktorý sa skladá z Dánska, Nórska, Švédska a Fínska. Pozostáva z bilaterálneho obchodného trhu medzi výrobcami na jednej strane a dodávateľmi a priemyselnými spoločnosťami na druhej strane a dobrovoľnej severskej energetickej burzy Nord Pool s pohotovým a termínovaným trhom. Uvedené skutočnosti a zameranie Nord Poolu [2] na integrovaný trh ukazujú, že vývoj jednoznačne speje k vytvoreniu regionálneho veľkoobchodného trhu. Avšak z dôvodu nedostatočnej kapacity (preťaženie) dochádza niekedy k rozdeleniu severskej oblasti do šiestich geograficky odlišných cenových oblastí, z ktorých jednou je Švédsko. Švédsko má päť hlavných spojení vlastných sietí so sieťami v ostatných častiach Európskeho hospodárskeho priestoru (západné Dánsko – Švédsko, východné Dánsko – Švédsko, Švédsko – južné Nórsko, Švédsko – severné Nórsko a Švédsko – Fínsko). V roku 2005 bolo najpreťaženejšie spojenie z týchto piatich spojení preťažené 52 % času a najmenej preťažené spojenie bolo preťažené 8 % času [3]. Preťaženie sa však málokedy objavilo súčasne na všetkých piatich spojeniach. Podľa švédskych orgánov bolo Švédsko úplne oddelenou cenovou oblasťou, t. j. nemalo žiadne spojenie s inou cenovou oblasťou, počas 0,5 % času v roku 2005. Prehľad množstva oblastí prepojených so Švédskom od roku 2001 ukazuje, že Švédsko bolo prepojené s aspoň štyrmi z vtedajších šiestich iných cenových oblastí – Nórsko bolo vtedy rozdelené do troch oblastí na rozdiel od súčasných dvoch – počas 82,4 % času [4]. Z tohto dôvodu a v súlade s doterajšou praxou Komisie [5] sa otázka toho, či je tento trh vnútroštátny alebo regionálny, ponechá otvorená, keďže výsledok analýzy je rovnaký bez ohľadu na to, či sa zakladá na užšej alebo širšej definícii.

(10) Z prakticky rovnakých dôvodov smeruje vývoj jednoznačne k vytvoreniu severského regionálneho trhu aj vo výrobe elektriny, aj keď miesta s nedostatočnou kapacitou prenosu a kapacitné obmedzenia – vo výške 24 % výrobnej kapacity umiestnenej vo Švédsku – na spojeniach medzi švédskymi sieťami a ostatnými oblasťami Európskeho hospodárskeho priestoru môžu dočasne obmedziť trh na území Švédska. I v tomto prípade sa otázka toho, či je tento trh vnútroštátny alebo regionálny, ponechá otvorená, keďže výsledok analýzy je rovnaký bez ohľadu na to, či sa analýza zakladá na užšej alebo širšej definícii.

[1] Ú. v. EÚ L 176, 15.7.2003, s. 37.

[2] Pozri KOM(2006) 851 v konečnom znení z 10. januára 2007, odsek A.2.5, s. 334 – Oznámenie Komisie: Vyšetrovanie podľa článku 17 nariadenia (ES) č. 1/2003 v odvetviach plynárenstva a elektrickej energie v Európe, ďalej len „konečná správa".

[3] Pozri konečnú správu, s. 333, odsek A.1, tabuľku c.

[4] Bod 28 prípadu COMP/M.3867 Vattenfall/Elsam a E2 Assets z 22. decembra 2005.

[5] Pozri uvedený prípad COMP/M.3867, body 22 – 23, a rozhodnutie Komisie 2006/422/ES z 19. júna 2006, ktorým sa ustanovuje, že článok 30 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/17/ES o koordinácii postupov obstarávania subjektov pôsobiacich v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb sa uplatňuje na výrobu elektrickej energie vo Fínsku okrem Ålandských ostrovov (Ú. v. EÚ L 168, 21.6.2006, s. 33). V tomto zmysle pozri tiež konečnú správu, s. 334, odsek A.2.5.

(11) Švédske orgány potvrdili, že oblasť maloobchodného trhu je možné stotožniť s územím Švédska, pričom dôvodom sú okrem iného rozdiely v zdanení a pravidlách týkajúcich sa zodpovednosti za vyrovnávanie medzi severskými krajinami. Okrem toho Konkurrensverket explicitne tvrdí, že maloobchodný trh „je vnútroštátny, a to hlavne preto, pretože niekoľko technických a legislatívnych prekážok znemožňuje koncovým užívateľom nakupovať elektrickú energiu od obchodníkov s elektrickou energiou v iných krajinách."

(12) V oznámení Komisie Rade a Európskemu parlamentu: správa o pokroku vo vytváraní vnútorného trhu s plynom a elektrickou energiou [1], (ďalej len „správa za rok 2005") sa uvádza, že „mnohé vnútroštátne trhy vykazujú vysoký stupeň koncentrácie priemyslu, ktorá bráni rozvoju efektívnej hospodárskej súťaže" [2]. Preto Komisia dospela k záveru, že pokiaľ ide o výrobu elektrickej energie, „jedným z ukazovateľov stupňa hospodárskej súťaže na vnútroštátnych trhoch je celkový podiel troch najväčších výrobcov na trhu" [3]. Podľa technickej prílohy [4] je celkový trhový podiel troch najväčších výrobcov na severskom trhu 40 % [5], čo je dostatočne nízka úroveň. Pokiaľ ide o územie Švédska, celkový trhový podiel troch najväčších výrobcov je samozrejme vyšší a v roku 2004 predstavoval 86,7 % [6]. Obdobie, počas ktorého je švédsky trh izolovaný, je obmedzené na 0,5 % času v roku 2005 [7]. Z toho dôvodu existuje v dôležitých častiach roku konkurenčný tlak na švédskom trhu vyplývajúci z možnosti dovážať elektrickú energiu z oblastí mimo územia Švédska, a to o to viac, že sa medzi severskými krajinami neplatia žiadne poplatky za prenos. Často nepreťažené spojenia medzi Švédskom a ostatnými cenovými oblasťami sú zárukou toho, že investície v odvetví elektrickej energie nie je možné na švédskom trhu realizovať bez ohľadu na ostatných výrobcov na severskom trhu. Tieto faktory by preto mali slúžiť ako ukazovatele priameho vystavenia výrobného trhu konkurencii, a to bez ohľadu na to, či sa výrobný trh bude považovať za vnútroštátny švédsky trh alebo za vznikajúci regionálny trh.

(13) Dobrými ukazovateľmi hospodárskej súťaže na veľkoobchodnom trhu s elektrickou energiou sú stupeň koncentrácie a stupeň likvidity. Na regionálnej úrovni bolo 42,82 % spotreby elektrickej energie v severských krajinách v rokoch 2004 – 2005 [8]. predanej prostredníctvom dobrovoľnej energetickej burzy Nord Pool AS spomenutej v odôvodnení 9. Podľa konečnej správy sa na tomto type energetickej burzy koncentrácia vo výrobe […] priamo premieta do pomerne stabilnej *ekvivalentnej* [9] koncentrácie v obchodovaní s energiou [10]. V prípade troch najväčších výrobcov v severskej oblasti predstavuje táto koncentrácia 40 % [11] čo je v prípade regionálneho trhu uspokojivá úroveň. Pokiaľ ide výhradne o územie Švédska, celkový trhový podiel troch najväčších výrobcov na veľkoobchodnom trhu je samozrejme vyšší a v roku 2006 predstavoval 86 % [12] Je však potrebné zdôrazniť, že na švédskom trhu si konkurujú tieto tri a niekoľko menších subjektov pôsobiacich vo veľkoobchode. Je tiež potrebné pripomenúť, že pokiaľ ide o spojenie so severskou oblasťou, uvedené problémy s nedostatočnou prenosovou kapacitou (preťaženie) nemajú trvalý ráz, ale sú len dočasné. Preto okrem domácej konkurencie na švédskom trhu často pôsobí vonkajší konkurenčný tlak vyplývajúci z možností získať elektrickú energiu z oblastí mimo švédskeho územia. Platí to o to viac, že Švédsko je podľa podielu dovozu na domácej spotrebe tretí najväčší čistý dovozca elektrickej energie v EÚ [13] a že si severské krajiny neúčtujú medzi sebou poplatky za prenos. Je potrebné tiež upozorniť na to, že konkurenčné podmienky vo veľkoobchode s elektrickou energiou sú tiež vo veľkej miere ovplyvnené finančnými obchodmi s elektrickou energiou v dotknutej oblasti trhu, ktoré sú, vyjadrené objemom prechádzajúcim cez Nord Pool, takmer dvakrát vyššie ako množstvo spotrebované v severských krajinách v roku 2005 [14] [a ak sú zahrnuté ďalšie identifikované transakcie, napr. mimoburzový trh (OTC) alebo priamy predaj, sú viac ako päťkrát vyššie [15]]. V technickej prílohe [16], sa tento stupeň likvidity pokladal za uspokojivý, z čoho vyplýva, že sa môže považovať za ukazovateľ dobre fungujúceho a konkurenčného trhu. Vzhľadom na pevné prepojenie švédskeho veľkoobchodného trhu so severským trhom by sa mal tiež tento stupeň likvidity považovať za zdroj konkurenčného tlaku na švédskom trhu. V záverečnej správe sa Nord Pool radí medzi najlikvidnejšie a najefektívnejšie veľkoobchodné trhy s elektrickou energiou [17]. Tieto faktory by preto mali slúžiť ako ukazovatele priameho vystavenia veľkoobchodného trhu konkurencii, a to bez ohľadu na to, či sa bude považovať za vnútroštátny švédsky trh alebo za vznikajúci regionálny trh.

(14) Pri zohľadnení veľkosti krajiny je počet hospodárskych subjektov na maloobchodnom trhu pomerne

[1] KOM(2005) 568 v konečnom znení z 15. novembra 2005.
[2] Správa za rok 2005, s. 2.
[3] Správa za rok 2005, s. 7.
[4] Pracovný dokument útvarov Komisie, technická príloha k správe za rok 2005, SEK(2005) 1448
[5] Technická príloha, s. 44, tabuľka 4.1.
[6] Podľa konečnej správy, prílohy C, s. 338.
[7] Pozri odôvodnenie 9.
[8] Konečná správa, s. 126, odsek 380, tabuľka 16.
[9] Zvýraznené na účely ľahšieho čítania.
[10] S. 141, odsek 424.
[11] Technická príloha, s. 44, tabuľka 4.1.
[12] Podľa informácií od švédskych orgánov.
[13] Konečná správa, s. 112, odsek 319.
[14] Konečná správa, s. 127, odsek 383, tabuľka 17.
[15] Konečná správa, s. 127, odsek 383, tabuľka 17.
[16] S. 44 – 45.
[17] S. 193, odsek 581.

vysoký [1] (približne 130, z ktorých podľa švédskych úradov mnohé ponúkajú svoje služby celonárodne), rovnako pomerne vysoký je aj počet spoločností s trhovým podielom vyšším ako 5 %. Na konci roku 2004 bol celkový trhový podiel troch najväčších spoločností z hľadiska dodávok pre všetky kategórie odberateľov (veľkí priemyselní odberatelia, malé a stredné podniky a veľmi malí obchodní odberatelia a domácnosti) na uspokojivo nízkej úrovni vo výške 50 % [2]. Z hľadiska počtu odberateľov predstavoval v roku podľa informácií od švédskych orgánov celkový podiel troch najväčších spoločností na švédskom maloobchodnom trhu 43 %. Tieto faktory by sa preto mali považovať za ukazovateľ priameho vystavenia hospodárskej súťaži.

(15) Za určitý ukazovateľ by sa malo považovať aj fungovanie vyrovnávacích trhov, a to nielen z hľadiska výroby, ale aj z hľadiska veľkoobchodných a maloobchodných trhov. „Akýkoľvek účastník trhu, ktorého výrobný profil nezodpovedá charakteristikám jeho zákazníkov, môže pociťovať rozdiel medzi cenou, za ktorú prevádzkovateľ prenosovej sústavy (ďalej len ‚PPS') predá vyrovnávaciu energiu, a cenou, za ktorú kúpi späť nadbytočnú výrobu. Tieto ceny môžu byť stanovené pre PPS priamo regulátorom; alebo prípadne sa bude využívať trhový mechanizmus, v ktorom cena bude určená ponukami iných výrobcov s cieľom regulovať ich výrobu smerom nahor alebo smerom nadol […]. Vážny problém pre malých účastníkov trhu vzniká vtedy, ak existuje riziko veľkého rozpätia medzi nákupnou cenou od PPS a predajnou cenou. Stáva sa to vo viacerých členských štátoch a pravdepodobne to poškodzuje rozvoj konkurencie. Veľké rozpätie môže byť prejavom nedostatočnej miery konkurencie na vyrovnávacom trhu, na ktorom môže dominovať len jeden alebo dvaja výrobcovia. Takéto problémy sú ešte horšie tam, kde používatelia siete nie sú schopní prispôsobiť svoje postavenie v reálnom čase" [3]. V oblasti severských krajín existuje takmer úplne integrovaný vyrovnávací trh zásobujúci vyrovnávacou elektrickou energiou a jeho hlavné črty (tvorba trhových cien, hodinová uzávierka, t. j. používatelia sietí môžu každú hodinu prispôsobiť svoju pozíciu, a malé rozpätie medzi nákupnou cenou od prevádzkovateľa prenosových sústav a predajnou cenou) by sa mali považovať za ukazovatele priameho vystavenia konkurencii.

(16) Vzhľadom na charakteristiky príslušného produktu (elektrická energia) a nedostatok alebo nedostupnosť vhodných náhradných produktov alebo služieb má cenová konkurencia a tvorba cien väčší význam pri hodnotení stavu konkurencie na trhu s elektrickou energiou. Počet zákazníkov, ktorí prechádzajú k inému dodávateľovi, je ukazovateľom skutočnej cenovej konkurencie a takto nepriamo „prirodzeným ukazovateľom účinnosti konkurencie. Ak iba málo zákazníkov prechádza k inému dodávateľovi, je to pravdepodobne problém fungovania trhu, aj keď by sa nemali ignorovať výhody vyplývajúce z možnosti opätovného vyjednávania s doterajším dodávateľom" [4]. Okrem toho „existencia regulovaných cien pre konečného odberateľa je jasným kľúčovým faktorom správania zákazníka […]. Hoci ponechanie kontrol môže byť odôvodnené v prechodnom období, s blížiacou sa potrebou investovania budú spôsobovať čoraz väčšie pokrivenia" [5].

(17) V nedávnom dokumente útvarov Komisie [6], sa uvádza, že „na švédskom maloobchodnom trhu s elektrinou je zmena dodávateľov zo strany odberateľov veľmi obvyklá. Od trhovej reformy v roku 1996 celkom 54 % odberateľov elektrickej energie uzavrelo zmluvy s predchádzajúcimi dodávateľmi za nových podmienok alebo zmenilo dodávateľa. Vo všeobecnosti možno povedať, že z pohľadu konečného spotrebiteľa je konkurencia účinná" [7]. Vo Švédsku navyše neexistuje kontrola cien pre koncového užívateľa [8] t. j. ceny určujú samotné hospodárske subjekty a pred ich zavedením nepotrebujú súhlas žiadneho orgánu. Situácia vo Švédsku je preto uspokojivá, pokiaľ ide o prechod k inému dodávateľovi a kontrolu cien pre konečného odberateľa, a mala by sa považovať za ukazovateľ priameho vystavenia sa konkurencii.

[1] Na porovnanie – v Spojenom kráľovstve je aktívnych šesť hlavných dodávateľov na trhu s dodávkami do domácností a ďalšie spoločnosti sú aktívne na trhu pre veľkých odberateľov, pozri rozhodnutie Komisie 2007/141/ES z 26. februára 2007, ktorým sa ustanovuje, že článok 30 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/17/ES o koordinácii postupov obstarávania subjektov pôsobiacich v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb sa uplatňuje na zásobovanie elektrickou energiou a plynom v Anglicku, Škótsku a vo Walese (Ú. v. EÚ L 62, 1.3.2007, s. 23), zatiaľ čo počet hospodárskych subjektov na maloobchodnom trhu vo Fínsku je viac ako 60, porovnaj uvedené rozhodnutie 2006/422/ES.

[2] Technická príloha, s. 45.

[3] Technická príloha, s. 67 – 68.

[4] Správa za rok 2005, s. 9.

[5] Technická príloha, s. 17.

[6] SEK(2006) 1709 z 10. januára 2007 – Sprievodný dokument k oznámeniu Komisie Rade a Európskemu parlamentu: Vyhliadky vnútorného trhu so zemným plynom a elektrickou energiou a vykonávacia správa, KOM(2006) 841 v konečnom znení. Na tieto dokumenty sa ďalej v texte odkazuje ako na „dokument útvarov Komisie z roku 2007" a „správa z roku 2007".

[7] Dokument útvarov Komisie z roku 2007, s. 158.

[8] Technická príloha, s. 124.

IV. **Závery**

(18) Vzhľadom na faktory preskúmané v odôvodneniach 8 až 17 by sa podmienka priameho vystavenia hospodárskej súťaži ustanovená v článku 30 ods. 1 smernice 2004/17/ES mala považovať vo Švédsku za splnenú, pokiaľ ide o výrobu a predaj (veľkoobchod, maloobchod) elektrickej energie

(19) Keďže podmienka neobmedzeného prístupu na trh sa považuje za splnenú, smernica 2004/17/ES by sa nemala uplatňovať v prípadoch, keď obstarávatelia zadávajú zákazky, ktorých cieľom je umožnenie výroby alebo predaja (veľkoobchod, maloobchod) elektrickej energie vo Švédsku, a ani v prípade, keď organizujú súťaže návrhov na vykonávanie takejto činnosti vo Švédsku.

(20) Toto rozhodnutie je založené na právnej a konkrétnej situácii v období od júna do augusta 2007, ako to vyplýva z informácií poskytnutých Švédskym kráľovstvom, zo správy z roku 2005 a jej technickej prílohy, z oznámenia z roku 2007, dokumentu útvarov Komisie z roku 2007 a zo záverečnej správy. Môže byť revidované v prípade, ak by výrazné zmeny v právnej a faktickej situácii znamenali, že by neboli splnené podmienky uplatňovania článku 30 ods. 1 smernice 2004/17/ES.

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Smernica 2004/17/ES sa neuplatňuje na zákazky zadané obstarávateľmi, ktoré im majú umožniť výrobu alebo predaj elektrickej energie vo Švédsku.

Článok 2

Toto rozhodnutie je určené Švédskemu kráľovstvu.

V Bruseli 29. októbra 2007

Za Komisiu

Charlie McCREEVY

člen Komisie